

Hollanda Sektörel Rapor Kalkınma Ajansları 2021

Hollanda KOBİ düzeyinde geniş örgütlenmiş ve kümelenmiş sanayisi ve tarımsal üretimi ile dünyada bu alanda örnek sayılan ülkelerden biri olarak bilinmektedir. Buna göre, 2019 yılında Hollanda'da toplam 1,75 milyon civarında KOBİ düzeyinde işletme bulunurken bu sayı toplam işletmelerin %99,9'una tekabül etmektedir.

Öte yanda, özellikle yeni kurulan ve gelecek vadeden firmalar ile ileri teknoloji, uzay bilimleri, çevre bilimleri ile yaşam ve sağlık alanında faaliyet gösteren ve finansal desteğe zaman zamana ihtiyaç duyan KOBİ'lere yönelik olarak çeşitli kalkınma ajansları tarafından hisse ortaklığı veya doğrudan kredi temini yoluyla dış finansal destek sağlanmakta ve firmanın rekabet edebilir güce erişmesi desteklenmektedir.

Hollanda'da yerleşik kalkınma ajansları hakkında özet bilgileri içeren işbu raporda kısaca ajansların genel görünümü, ekonomik büyüklükleri ve destek şartları hakkında bilgiler yer almaktadır.

1. Kalkınma Ajansları Genel Görünümü

Hollanda'da eyaletlere bağlı olarak 9 kalkınma ajansı bulunmaktadır ve bunların çoğu Hollanda Ekonomi Bakanlığı bünyesinde yer almaktadırlar. Ekonomi Bakanlığının kalkınma ajanslarında hisse payı %36,1 ve %99,97 arasında değişmektedir. Kalkınma ajansları ile bölgesel ekonomik yapının güçlendirilmesi, bilgi paylaşımı ve yerel işletmelerin merkezi yönetim ile bir araya gelmesi hedeflenmektedir.

Hollanda'da yerleşik kalkınma ajansları yeni kurulan veya mevcut KOBİ'lere doğrudan teşvik veya sübvansiyon vermemekte olup, sorumluluk bölgelerinde yer alan ve sağlanan finansmandan faydalanmak isteyen işletmelere iki farklı opsiyon sunmaktadır: İkincil Sermaye Kredisi veya Hisse Ortaklığı. Kredinin miktarı işletmenin durumu, büyüme beklentisi ve ürün/hizmetin türü gibi değişkenlere göre belirlenmektedir. Hisse ortaklığında ise kalkınma ajansları 'azınlık hissedarı' olarak en fazla yüzde 49 oranında hisse alabilmektedir.

Kalkınma ajansları tarafından sağlanan finansmanlarda ortalama olarak sermaye kredisi yüzde 55, hisse ortaklığı yüzde 28 ve ikisinin kombinasyonu yüzde 17 oranında kullanılmaktadır.

Kalkınma ajansları için yatırım değerlendirmesinde iki ana faktör önem arz etmektedir. Programa dahil edilecek firmanın ya da start-up'ın inovatif olması öncelikli şart iken büyüme beklentisi ve projeksiyonu ise ikinci önemli unsur olmaktadır. Bu iki ana faktörün yanı sıra, sağlık, enerji, sürdürülebilirlik, güvenlik, akıllı sanayi, sirküler ekonomi, high tech ve tarımsal üretim alanları kalkınma ajansları için önemli sektörler olarak belirlenmiştir. Hollanda'da mevcut kalkınma ajansları ve sorumluluk alanlarını gösterir bilgiler *Tablo 1*'de yer almaktadır. *Tablo 1*'de yer alan 9 kalkınma ajansından 6'sı Ekonomi Bakanlığı ve eyaletlere bağlı olup, diğer 3 kalkınma ajansı ise sadece eyaletlere bağlı olarak çalışmaktadır. Kalkınma Ajanslarının bütçeleri işgal alanı ve hedef sektörler göre farklılık göstermektedir

Tablo 1 – Hollanda Yatırım Ajansları

	Eyalet	Kalkınma Ajansı
1	Groningen, Friesland, Drenthe	İnvesterings- en Ontwikkelingsmaatschappij Noord Nederland (NOM) - Kuzey Hollanda Yatırım ve Kalkınma Ajansı
2	Gelderland, Overijssel	Ontwikkelingsmaatschappij Oost NL - Doğu Hollanda Kalkınma Ajansı
3	Brabant	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij BOM – Brabant Kalkınma Ajansı
4	Limburg	Limburg Ontwikkeling en Financiering LİOF – Limburg Kalkınma Ajansı
5	Zuid- Holland (Güney-Hollanda)	InnovationQuarter İQ
6	Flevoland	Horizon – Flevoland Kalkınma Ajansı
7	Noord-Holland (Kuzey Hollanda)	Ontwikkelingsmaatschappij Noord-Holland Noord (NHN) – Kuzey Hollanda Yatırım Ajansı
8	Utrecht	Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) – Utrecht Kalkınma Ajansı
9	Zeeland	İmpuls Zeeland

Kaynak: Hollanda Ticaret Odası (KVK)

2. Temel Göstergeler

Hollanda Ekonomi Bakanlığı tarafından yayınlanan en güncel veriler 2019 yılına ait olmaktadır ve bakanlığa bağlı olan 6 kalkınma ajansını kapsamaktadır. Buna göre, 2014 yılında 337 adet proje finanse edilirken, 2015 yılında 328, 2016'da 305, 2017'de 292, 2018'de 306 ve 2019 yılında 297 projeye katılım sağlanmıştır.

Tablo 2 – 2019 Yılı Sektörel Yatırımlar – Proje sayısına göre

Sektör	Proje Sayısı
Sağlık	71
Enerji ve Sürdürülebilirlik	19
Tarım, Gıda ve Su	26
Güvenlik	17
Diğer	164
Toplam	297

Kaynak: Hollanda Ekonomi Bakanlığı

Yine Hollanda Ekonomi Bakanlığı tarafından verilen verilere göre, 2014-2019 yılları arasında kalkınma ajanslarının toplam finansmanları, milyon Avro olarak aşağıda yer alan tabloda özetlenmektedir.

Tablo 3 – Toplam Yatırımlar

Yıl	Yatırım (Milyon Avro)
2014	238,7
2015	242,9
2016	229,8
2017	218,9
2018	223,3
2019	214,6

Kaynak: Hollanda Ekonomi Bakanlığı

Tablo 3’de bahsedilen yıllık yatırımların kalkınma ajanslarına göre spesifikleştirilmiş olarak aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4 – Kalkınma Ajanslarına Göre Yapılan Yatırımlar (Milyon Avro)

	LİOF	Oost NL	NOM	BOM	İQ	İmpuls
2014	75	65,4	69,1	27,9	1,3	
2015	70	58,8	78,3	30,2	5,6	
2016	71,8	46,5	69,9	33,1	8,5	
2017	68	45,8	64,7	23,9	16,5	
2018	61	45,3	65	29,5	21	1,06
2019	42,3	53,8	54,3	28,7	34,3	1,2
6 Yıllık Toplam	388,1	315,6	401,3	173,3	87,2	2,26

Kaynak: Hollanda Ekonomi Bakanlığı

Tablodan, Limburg Eyaleti Kalkınma Ajansı LİOF ve Kuzey Hollanda Kalkınma Ajansı NOM yatırım hacmi açısından son yıllarda Hollandanın en büyük kalkınma ajansları olarak öne çıkmaktadırlar. Bunun yanı sıra, Hollanda kümelenme yapısı ve haritasına bakıldığı zaman, en fazla kümelenmenin bulunduğu bölge olarak Limburg ve Kuzey-Hollanda öne çıkmaktadır ve kalkınma ajanslarının önemseydiği sektörlerde kümelenme görülmektedir.

3. Kalkınma Ajansları Hakkında Ayrıntılar

NOM - Kuzey Hollanda Kalkınma Ajansı: NOM’un işletmelere sağlayabileceği finans destekleri 50 bin Avro ile 2,5 milyon Avro arasında değişmekte olup, ilk 50.000 Avro ile 200.000 Avro arası desteklerde ikincil sermaye kredisi opsiyonu mevcut bulunmaktadır. Olası finans desteklerinde firmalarda beş ana şart aranmaktadır. Firma bu beş şartlara uyması durumunda destek için başvuru yapması mümkün iken bu şartlardan bir veya daha fazlasına uymaması durumunda ise değerlendirmeye alınmamaktadır. Bunlar:

- İşletmenin Groningen, Drenthe veya Friesland eyaletlerinde olması ve en az 50 bin Avro için başvuru yapılması,

- Şuan veya gelecekte ulusal veya uluslararası pazarda aktif olması,
- İnovatif ve rekabetçi olması,
- Sağlam bir iş planı hazırlanması,
- Tarım, inşaat, perakende satış, gayrimenkul, finans hizmetleri, gastronomi, rekreasyon ve turizm sektörlerinde bulunması,

Ekonomi Bakanlığının NOM hisse payı yüzde 99,97 iken kalan 0,03 sembolik hisselerin sahipleri ise Groningen, Friesland ve Drenthe eyaletleridir. NOM portföyünde muhtelif alanlardan işletmeler yer alırken şimdiye kadar ileri teknoloji, su teknolojileri, iş geliştirme, enerji çözümleri v.b. alanlarda faaliyet gösteren firmalara destek verilmiştir.

OOST NL – Doğu Hollanda Kalkınma Ajansı: OostNL'in işletmelere sağlayabileceği finans desteği en fazla 5 milyon Avro olup, söz konusu destek şirket hissesi satın alma ve/veya kredi temini şeklinde verilmektedir. OostNL tarafından işletmelerde aranan ana şartlar aşağıda yer almaktadır:

- Yeni başlamış veya büyümekte olması,
- Gelderland veya Overijssel eyaletinde yerleşik olması,
- Yeni bir ürün geliştirmiş olması ve sektörün önde gideni olma isteği,
- Maksimum 5 milyon Avro finans desteğine ihtiyacı olması,
- Tarımsal üretim, sağlık, yüksek teknoloji, enerji ve çevre teknolojileri alanında faaliyet göstermesi,

Ekonomi Bakanlığının OostNL'de hisse payı yüzde 55,9 iken Gelderland eyaletinin yüzde 30,6 ve Overijssel eyaletinin ise yüzde 13,5 oranındadır.

BOM – Brabant Kalkınma Ajansı: Brabant Kalkınma Ajansı, işletmelere 150 bin Avro ve 5. milyon Avro arasında finans desteği sağlamakta olup, söz konusu destek ikincil sermaye kredisi veya hisse ortaklığı şeklinde verilmektedir. Verdiği kredide pazar koşullarına uygun olan faiz oranını kullanmakta olup, hisse payında ise en fazla yüzde 49 düzeyindedir. Başvuru aşamasında işletme planının mecburi olmadığını bildiren BOM, finans değerlendirmesinde aşağıda yer alan 6 soruya cevap aramaktadır:

- Hangi soruna çözüm üretmektesiniz?
- Potansiyel müşterileriniz kim ve sizin çözümünüze para ödemeye hazırlar mı?
- Rakipleriniz kim ve farkınız ne?
- Yatırımcılar neden sizin fikrinize yatırım sağlarlar?
- Su ana kadar nasıl bir yol izlediniz ve neleri başardınız?
- Başarılı olmak için finansmanın yanı sıra başka neye ihtiyacınız var?

BOM'un sahipleri yüzde 49,9'luk hisse oranıyla Ekonomi Bakanlığı ve yüzde 50,1 oranında Brabant Eyaletinden oluşmaktadır. Kalkınma ajansı tarafından verilen bilgiye göre, yıllık ortalama 600 ile 700 arasında başvuru gelmektedir ve bunların çoğu BOM tarafından kabul edilmemektedir.

LİOF – Limburg Kalkınma Ajansı: Limburg Kalkınma Ajansı, Limburg eyaletinde yerleşik olan, agrofood, sanayi ve lojistik sektörlerinde faaliyet gösteren işletmelere kredi veya hisse ortaklığı yoluyla finansman sağlamaktadır. İkincil sermaye kredileri 50 bin Avro ile 1 milyon Avro arasında iken hisse ortaklığı sermayesi ise 100 bin Avro ile 5. milyon Avro aralığında yer almaktadır. Şirketin karlılık ve iş yapabilme durumuna göre ise söz konusu hisseler 5-7 sene içinde firmaya geri satılmakta ve ortaklık sonlandırılmaktadır. Limburg Kalkınma Ajansının kredi konusunda iki farklı fonu bulunmaktadır:

- **Limburg Business Development Kalkınma Fonu (LBDF)** – bu fondan Limburg’da bulunan KOBİ’lere yenilikçi fikirlerini geliştirmeleri için 50 bin ve 250 bin Avro arasında kredi vermektedir. KOBİ’lerin bu krediyi 6 yıl içerisinde piyasa koşullarına göre belirlenen faiz oranıyla geri ödemeleri gerekmektedir.
- **KOBİ Kredi Fonu (MKB Leningenfonds MKBLF)** – bu fondan Limburg’da bulunan KOBİ’lere 150 bin ve 1 milyon Avro arası destek kredisi sağlanmaktadır. Kredi miktarının işletmenin toplam finans ihtiyacının yarısını geçmemesi gerekmektedir.

Hollanda Ekonomi Bakanlığı ve Limburg Eyaletinin Limburg Kalkınma Ajansı’ndaki hisse payı yüzde 50 olmak üzere eşit oranlıdır.

Innovation Quarter IQ – Güney Hollanda Kalkınma Ajansı: IQ, yukarıda adı geçen kalkınma ajanslarından farklı olarak, Ekonomi Bakanlığı, eyalet ve bölgesel kuruluşlara bağlı bulunmaktadır. Buna göre, Ekonomi Bakanlık ve Güney Hollanda (Zuid-Holland) eyaletinin hisse payı yüzde 36,1 iken geriye kalan 27,8 oranındaki hisse ise Rotterdam, Lahey, Delft şehirleri ile Leiden ve Delft üniversiteleri tarafından paylaşılmaktadır.

Fonlar IQCapital, ENERGIQ ve UNIQ olarak üçe ayrılmaktadır ve aşağıda özetlenmiştir:

- **IQCapital:** 80 milyon Avroluk bu fon, uzun vadeli olarak ‘high tech , akıllı malzeme ve sistemler’, ‘bahçecilik’, ‘yaşam ve sağlık’, ‘siber güvenlik’, ‘uzay bilimleri’, ‘ICT’ ve ‘denizcilik ve enerji’ gibi akıllı ve topluma faydalı olarak görülen sektörlerle yöneliktir. İşletmelere maksimum 5 milyon Avroluk finans seçeneği sağlanmaktadır.
- **ENERGIQ:** 35 milyon Avroluk bu fon, özellikle sürdürülebilirlik, enerji ve CO2 emisyonlarının azalmasına katkı sağlayan KOBİ’lere yöneliktir ve en fazla 4 milyon avro finans desteği sağlanmaktadır.
- **UNIQ:** 22 milyon Avro değerindeki bu fon, Erasmus, Leiden ve Delft Üniversiteleri ve IQ Kalkınm Ajansı tarafından ortak kurulmuştur. İnovatif bir fikrin en riskli zamanı olarak değerlendirilen başlangıç döneminin atlatılmasını hedeflemektedir. 300 bin Avroya kadar sermaye olanağı sunan fon, ilk üç yılın aşılmasına yardım etmektedir.

Impuls Zeeland – Zeeland Eyaleti Kalkınma Ajansı: 2017’de kurulan kalkınma ajansı, yukarıda bahsedilen kalkınma ajanslarından farklı olarak Hollanda Ekonomi Bakanlığı ile bağı bulunmamaktadır. Hissedarları Zeeland Eyaleti ve içinde bulunan muhtelif belediyelerden oluşmaktadır. Hissedar olmamakla birlikte, Ekonomi Bakanlığı kalkınma ajansına yıllık 300 bin Avro finansal destek vermektedir. Zeeland eyaletinde yerleşik firmalar konum itibarıyla Rotterdam ve Anvers limanlarına yakınlığından istifade etmekte. Zeeland

kalkınma ajansı, büyüme ve gelecek vaad eden yenilikçi firmalara finans, network ve konut bulma alanlarında danışmanlık yapmaktadır.

Horizon Flevoland: 2019 yılında kurulan Horizon, Flevoland eyaletine bağlı bulunmaktadır. Yeni kurulan kalkınma ajansı, 3 farklı yatırım fonuna sahip: 13,3 milyon Avroluk bütçeyle POC fonu, 1,2 milyon Avroluk bütçeyle Techno fonu ve 500 bin Avroluk bütçeyle KOBİ fonu. Özellikle yenilikçi ve teknoloji alanlarına yatırım yapan Horizon, ahır sensörleri, et muadilleri geliştirilmesi ve satış teknolojileri geliştiren bazı firmaları yatırım örneği olarak sunmaktadır.

Noord-Hollanda Noord – Kuzey Hollanda Kalkınma Ajansı: NHN kalkınma ajansı, NOM Kuzey Hollanda Kalkınma Ajansından farklı olarak Kuzey-Batı Hollanda bölgesinde yer almaktadır ve Kuzey-Hollanda eyaletinin kalkınma ajansıdır. NOM ise, Kuzey-Doğu bölgesinde yer alan Groningen, Friesland ve Drenthe eyaletlerin kalkınma ajansıdır.

NHN kalkınma ajansı, dört ana sektör belirlemiş olup, bu ana sektörlerle yatırım yapmaktadır: tarım, su, enerji ve turizm. Diğer kalkınma ajanslarından farklı olarak turizmin odak noktası olmasının sebebi Amsterdam şehri ve benzeri turistik yerlerin Kuzey-Hollanda eyaletinde yer almasıdır. Toplam 30 milyon avroluk bütçeye sahip olan kalkınma ajansı, 2018 yılında yapılan 51 başvurudan toplam 6 başarılı projeyi kabul etmiştir.

Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU) – Utrecht Kalkınma Ajansı: Utrecht eyaletinin kalkınma ajansı OMU, eyalet, belediye ve yatırım fonları tarafından kurulmuş olup, Ekonomi Bakanlığına bağlı bulunmamaktadır. OMU'nun ana hedefi Utrecht'te bulunan ve uzun süreli kullanılmayan iş konutlarının topluma değer katacak şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Atıl durumdaki iş merkezlerinin dönüşümü bu kalkınma ajansı için önem arz etmektedir. Utrecht bölgesinde 2019 yılı itibariyle ortalama bir milyon metrekare iş konutunun atıl durumda olduğu bilinmektedir. OMU proje başına en fazla 2 milyon Avro sermaye ortaklığı veya ikincil sermaye kredisi sağlamakta ve altı yıl içerisinde geri ödemeye başlanması beklenmektedir.

Sonuç olarak, arz edilen bilgiler çerçevesinde kalkınma ajansları tarafından firmalara sunulan desteklerden Hollanda'da yatırım yapmak isteyen Türk yatırımcılarımızın da faydalanması mümkün bulunmaktadır.